

Loten van het Sint Jansfeest

Afgelopen vrijdag 24 juni is het Sint Jansfeest gevierd. Dit feest valt min of meer samen met het midzomerfeest, dat her en der uitgebreid gevierd wordt. Ook in oude, heidense culturen werd het midzomerfeest gevierd, met grote Jansvuren.

Ook nu nog worden op Sint Jan vuren ontstoken. Grotere kinderen mogen over dat vuur springen. Als vroeger een jongen en een meisje hand in hand over het vuur sprongen, was hun band voor eeuwig verzegeld. Nu wordt gezegd: Een sprong over het vuur loutert jezelf

en geeft je kracht voor de komende weer donker wordende tijd.

Op Sint Jan wordt de geboortedag van Johannes de Doper herdacht, niet de sterfdag. Sint Jan wordt dan ook gezien als het begin van een nieuwe periode in het jaar. Sint Jan markeert een overgangperiode. Na deze dag treedt een langzame verandering op in de natuur, meestal pas zichtbaar als de herfst zich in augustus aankondigt. Wel zichtbaar is dat rond Sint Jan bomen en struiken vaak opnieuw uitlopen: de zogenaamde "Sint Jansloten".

Hebben jullie de Sint Jansloten gezien? Nee? Naar mijn idee waren ze dit jaar minder uitbundig en duidelijk zichtbaar. In de Houtkamp zie je ze het duidelijkst bij eiken en meidoorns. Je ziet weer verse takjes met frisse bladeren. Soms hebben die bladeren een lente- of herfstkleur.

Waarom bestaat het Sint Janslot? De bladeren van bomen en struiken ontluiken in de lente. De nieuwe takken groeien snel in korte tijd en dan stoppen ze met de lengtegroei en het ontluiken van bladeren. Op die takken zitten vele sappige bladeren. Een luilekkerland voor rupsen en andere bladeters. Die eten soms zo veel van die bladeren dat de struik of boom er begin juni gehavend tot bijna kaal uitziet. Ook een late nachtvorst kan schade berokkenen.

Bomen en struiken hebben zich hieraan aangepast. Ze moeten wel, anders overleven ze het misschien niet. Bladeren bevatten de energiecentrales, de bladgroenkorrels. Zonder bladeren gaat een boom uiteindelijk dood. Een boom moet dus links- of rechtsom bladeren aanmaken! Dit doet hij door een tweede kans te benutten als de bladeren van de eerste kans voortijdig verdwenen zijn. Hoe werkt het? Een aantal knoppen loopt niet uit direct na de winter. Zij vormen de reservespelers. Mislukt de eerste poging, worden deze reservespelers rond Sint Jan actief en vormen nieuw blad, het Sint Janslot. Eerder heeft, in geval van een rupsenplaag, ook weinig zin. Zolang zij de boom bevolken blijft geen jong blaadje gespaard. Maar die rupsen zijn rond de langste dag verpopt of vlinder. En zo staat de boom weer spoedig midden in het leven na een korte vertraging. Meer kansen in een jaar zijn er helaas niet.

Sint jansloten worden echter minder lang dan de takken die direct na de winter gaan groeien. Ze zullen dit jaar geen bloemen, dus evenmin vruchten, dragen.

Tekst: Ton Gordijn

Foto: Marian Kathmann